

ЗВІТ

ПРО РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ ПІДПРИЄМЦІВ МІСТА НОВОЇ КАХОВКИ

Опитування проводилося

Експертним комітетом з економічного розвитку

у співпраці з проектом

«Економічний розвиток міст»

за підтримки

червень 2007 року

Зміст:

I.	ВСТУП	3
II.	МЕТОДОЛОГІЯ	3
III.	ОСНОВНІ ВИСНОВКИ	3
IV.	РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ	5
	1. Статус підприємства	5
	2. Загальний стан бізнесу	5
	3. Споживачі	6
	4. Питання трудових ресурсів і зайнятості	7
	5. Нерухомість	9
	6. Послуги, що надаються органами місцевої влади	10
	7. Критичні питання	12
	8. Загальні враження	13
V.	УЗАГАЛЬНЕНИЙ ВИСНОВОК	14

I. ВСТУП

У травні 2007 року було проведено опитування роботодавців міста Нової Каховки. Це опитування є елементом процесу стратегічного планування економічного розвитку з залученням громади – проекту, який визначатиме економічне майбутнє міста. Метою опитування було отримання корисної та достовірної інформації для членів Експертного Комітету з економічного розвитку (КЕР) стосовно думки тих, хто здійснює інвестиції та створює робочі місця в Новій Каховці. Серед питань анкети були історія та статус підприємства, характер бізнесу, робоча сила та персонал, інформація про розміщення підприємства, послуги, що надаються органами влади, та стосунки з ними, а також загальна думка про місто як середовище для ведення бізнесу.

II. МЕТОДОЛОГІЯ

До 28 травня 2007 року було заповнено 82 анкети. Серед компаній у переліку для опитування були найбільші роботодавці міста, а також вибірка малих і середніх підприємств. В аналізі результатів опитування застосовувався територіальний аспект. Було опитано 21 підприємство з міста Таврійськ (відноситься до Новокаховської міської ради) та 61 підприємство з Нової Каховки. Сорок три з 82 обстежених підприємств забезпечують роботою менш ніж 50 працівників кожне. Також для опитування було відібрано 32 приватних підприємця. Серед обстежених підприємств три відносяться до великих і чотири до середніх за розмірами підприємств. Дана вибірка підприємств повністю характеризує економічну структуру міста. У цьому звіті містяться узагальнені відповіді всіх підприємств.

Для отримання якомога повніших і відвертіших відповідей, респондентів запевнили, що цей звіт не буде містити посилань на конкретні підприємства, а інформація в анкетах є конфіденційною.

Були виявлені відмінності у відповідях між підприємствами, що належать до різних галузей економіки, а також між великими підприємствами та представниками малого й середнього бізнесу. Тому частину даних було проаналізовано з урахуванням цих відмінностей.

Хоча опитування 82 суб'єктів господарської діяльності не може повною мірою відобразити думку всієї бізнесової спільноти Нової Каховки, ці підприємства, – як традиційні роботодавці, так і динамічний, зростаючий сектор малих і середніх компаній, – репрезентують значну частину місцевої економіки, і дають можливість порівняти результати цього опитування з результатами аналогічних опитувань, проведених в інших містах України.

III. ОСНОВНІ ВИСНОВКИ

1. Місцева економіка виявляє ознаки консолідації після нещодавніх процесів приватизації, які супроводжувалися становленням і зростанням динамічного сектора малих і середніх підприємств.
2. Місцеві підприємці незадоволені загальною економічною ситуацією в країні, національним законодавством, бюрократизмом, корупцією, застарілою інфраструктурою, особливо дорогами, а також роботою місцевих органів влади.
3. Загальна кількість працівників на всіх підприємствах-респондентах зараз складає 3016 чоловік, а наступного року ці підприємства забезпечать роботою більше 3,3 тисяч новокаховчан. Промислові підприємства нещодавно пережили процес реструктуризації та скорочення, і більшість з них сьогодні, схоже, зміцнюється. Проте рушійною силою створення нових робочих місць є швидко зростаючий малий і середній бізнес. На промислових підприємствах респонденти також позитивно оцінюють перспективи на наступні роки.

4. Місцева економіка зараз перебуває на підйомі - рівень зайнятості, продуктивність та очікування щодо інвестицій досить високі. Крім того, існують важливі плани збільшення обсягів продажу та здійснення нових інвестицій.
5. Експортна орієнтація місцевої економіки є дуже низькою. Лише чотири компанії з опитаних займається зовнішньоекономічною діяльністю. Обсяги експорту цих підприємств не великі і вони переважно обслуговують місцевий та регіональний ринки (тобто національний ринок). Загальний рівень експортної орієнтації становить 0,1 % і повністю забезпечується виробничими компаніями. Через це, а також через низьку продуктивність праці (збут на одного працівника), надходження зовнішніх фінансових ресурсів до місцевої економіки є недостатнім.
6. Досить позитивним результатом є той факт, що компанії оцінили на «відмінно» 11 % своїх працівників і поставили «добре» 66 відсоткам, що відображає винятковий рівень задоволення робочою силою. Частка «поганих» працівників є зовсім незначною – лише 1 %.
7. Середня заробітна плата в 2007 р. зросла до 1001 грн. на місяць. Багатьом підприємствам бракує працівників необхідної кваліфікації, головним чином у технічних сферах. Очікується також, що ця проблема залишиться актуальною і в наступні роки.
8. У Новій Каховці, схоже, існує не надто високий потенціал для розширення бізнесу – 27 компаній мають плани модернізації або вдосконалення своїх нинішніх потужностей з метою розширення своєї діяльності у місті і 27 – розглядають таку можливість. Загальна сума інвестицій може сягнути 11175 тис. грн. Підприємства планують створити додатково 300 робочих місць, що є досить незначним показником при заявленому обсязі інвестицій. Лише чотири підприємства вирішили припинити свою діяльність у місті та перенести її на іншу територію і 10 розглядають таку можливість. Головними з названих причин такого кроку є невдоволення місцевим бізнес-кліматом, поганими послугами органів місцевого самоврядування, а також відсутність землі для розширення і зміна ринкової кон'юнктури..
9. Загалом якість послуг, що надаються органами місцевого самоврядування, отримала посередню оцінку (в середньому 3,02 за 4-бальною шкалою, де 1 є найвищою, а 4 – найнижчою оцінкою). Досить низький рівень задоволення висловлено житловим будівництвом, утриманням доріг, збиранням і вивезенням сміття, охороною правопорядку.
10. Загалом 10 респондентів оцінили якість місцевої влади як відмінну і 40 відгукнулися про неї як про добру. Новокаховське самоврядування також отримало 20 оцінок «задовільно» і 8 – «погано».
11. Також було запропоновано висловити думку про бізнес-клімат у місті. Цього разу оцінки були менш позитивними. П'ять респондентів назвали територію Новокаховської міської ради відмінним місцем для ведення бізнесу, 41 оцінили місцевий бізнес-клімат як добрий, і 32 поставили оцінку «задовільно».
12. Респонденти на запитання щодо трьох найбільш важливих напрямків, які мають бути відображені в стратегічному плані відзначили: розвиток малих і середніх підприємств (49 % респондентів), будівництво житла (45 %), залучення прямих іноземних інвестицій (41 %), розвиток туризму (33 %), комунальну інфраструктуру (32 %). Компанії поділяють думку, що місцева економіка поліпшиться завдяки позитивним змінам на місцевому рівні (розвиток комунальної та бізнесової інфраструктури), кращій співпраці між бізнесом і владою (розвиток малих і середніх підприємств), а також залученню зовнішніх ресурсів (прямих інвестицій).

IV. РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ

1. СТАТУС ПІДПРИЄМСТВ

Переважну більшість обстежених підприємств (71) було засновано після 1990 року. Найбільша частка новостворених компаній належить малим та середнім підприємствам у сфері оптової та роздрібною торгівлі, транспортних послуг, виробництва металоконструкцій, товарів побутового споживання, виготовлення продуктів харчування, поліграфічної продукції, будівельних матеріалів. Одинадцять підприємств засновано до 1990 року і вони є «продовжувачами справи» традиційних галузей економіки міста, але майже всі вони пройшли через процеси реструктуризації та зміни власників.

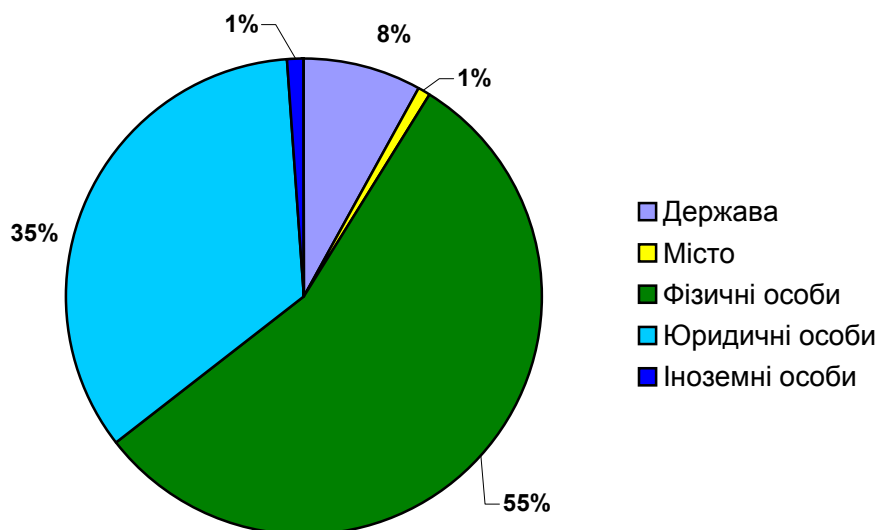

Рис. 1. Структура власників

Серед великих роботодавців переважають традиційні підприємства радіотехнічної та електротехнічної, інструментальної, машинобудування, виробництва будівельних матеріалів і продуктів харчування.

Присутність іноземного капіталу, якщо вимірювати її відповідною часткою працівників (1%), є вкрай низькою навіть для України. У той же час частка власності юридичних та фізичних сягає 38 та 60 відсотків відповідно. До опитування залучались і комунальні підприємства, але їх доля дуже мала. Низька питома вага у структурі власників державної форми власності (8%) свідчить про те, що приватизаційні процеси у регіоні практично завершилися.

Структура власників суб'єктів господарської діяльності у місті Таврійськ відрізняється від загальної по Новокаховській міській раді. У Таврійську частка власності юридичних та фізичних сягає 23 та 77 відсотків відповідно.

2. ЗАГАЛЬНИЙ СТАН БІЗНЕСУ

Економіка міста Нова Каховка є добре диверсифікованою. Її головним сектором завжди була промисловість. У даний час швидкими темпами розвивається підприємництво. Малі та середні підприємства здебільшого працюють у сфері оптової та роздрібною торгівлі, надання послуг і менше займаються виробничою діяльністю. Промисловість продовжує бути вагомим роботодавцем, незважаючи на втрату в останні роки кількох сотень робочих місць. Обстеження виявило досить стабільну галузь з переробки сільськогосподарської продукції та виробництва продуктів харчування, будівництва та виробництва будівельних матеріалів. Ринки збуту будівельних підприємств знаходяться, природно, у Херсонській області та інших регіонах України, але ці підприємства ще мають потужності для експорту певної

частини своєї продукції. Малі і середні підприємства здебільшого задовольняють різноманітні потреби регіональних галузей, домогосподарств і населення.

Респонденти мали назвати чинники негативного впливу на поточний і майбутній розвиток своєї продукції чи послуг (див. рис. 2). До чільної групи чинників увійшли: (1) загальна економічна ситуація – згадувалася 62 відсотками всіх респондентів; (2) внутрішня конкуренція – 51 %; (3) національне законодавство – 43 %; (4) витрати на енергію – 28 відсотків (особливо промислові підприємства). Процентні ставки, нестача кваліфікованої робочої сили стримують подальший розвиток переважно підприємств малого й середнього бізнесу. З іншого боку, такі питання, як обмеження, пов'язані із захистом довкілля, віддаленість ринків, вартість робочої сили, ставлення місцевої влади, турбують не більше трьох – чотирьох підприємств кожне.

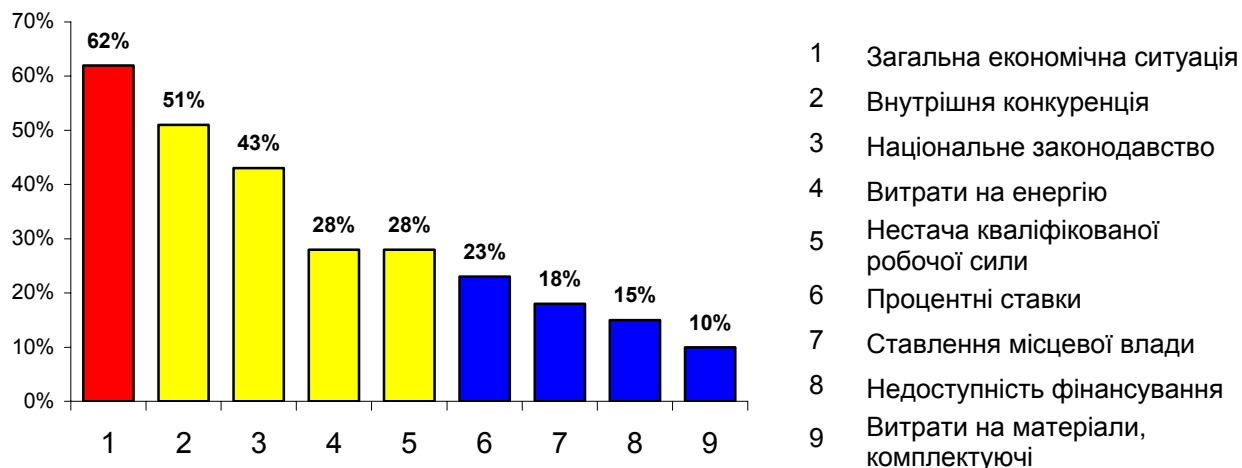

Рис. 2. Перешкоди для подальшого розвитку

Очікування, пов'язані з більш тісним співробітництвом України з ЄС чи вступом до цієї організації, є швидше позитивними, хоча підприємства передбачають і негативні наслідки. Кращий правовий захист підприємців (62 %), стабільніший бізнес-клімат (51 %), доступ до великого ринку (32 %) і стабільний ринок капіталу (32 %) є, на думку респондентів, головними вигодами від початку процесу інтеграції та показують нам, чого цим підприємствам найбільше бракує в сьогоднішній Україні.

З іншого боку 51 відсоток підприємств з острахом очікують на втрату переваги, яку вони мають через дешевизну робочої сили, послуг і товарів, а також на сильну конкуренцію (54%); 41 відсоток лякає додаткові витрати на пристосування до нових умов.

Якщо розглядати вибірку в розрізі окремих секторів, експортно-орієнтовані підприємства найбільш оптимістично налаштовані на співпрацю з ЄС, тоді як малі й середні підприємства значно більшої уваги приділяють негативним наслідкам.

3. СПОЖИВАЧІ

Усі компанії з готовністю надали інформацію про географічний розподіл своїх клієнтів (рис. 3). Лише чотири з них повідомили, що вони експортують значну частину своїх товарів і послуг (до інших країн СНД – 3,2 %, до Європи – 0,1 %). До 37,5 % сумарного збуту припадає на Херсонську область, і 59,1 % – на інші регіони України. Ці цифри ілюструють відносно низький рівень експортної орієнтації економіки Нової Каховки – у тому числі промисловості та транспорту.

Усі респонденти сподіваються на стале збільшення обсягів збуту в 2008 році порівняно з попереднім роком (у середньому більш ніж на 15 - 20 %). Лише 5 підприємств песимістично розглядають власне майбутнє і декларують зменшення обсягів реалізації продукції. Середній обсяг реалізації продукції на одного працівника знаходиться на рівні близько 140,8 тис. грн. У місті досі існує нагальна потреба підвищити продуктивність праці

(особливо це стосується великих підприємств). В розрізі підприємств за їх територіальним розміщенням спостерігаються значні відхилення даного показника. Найвища продуктивність праці (відношення обсягів реалізації продукції в розрахунку на одного працівника) у місті Таврійськ (317,7 тис. грн), а менше у Новій Каховці (107,6 тис. грн).

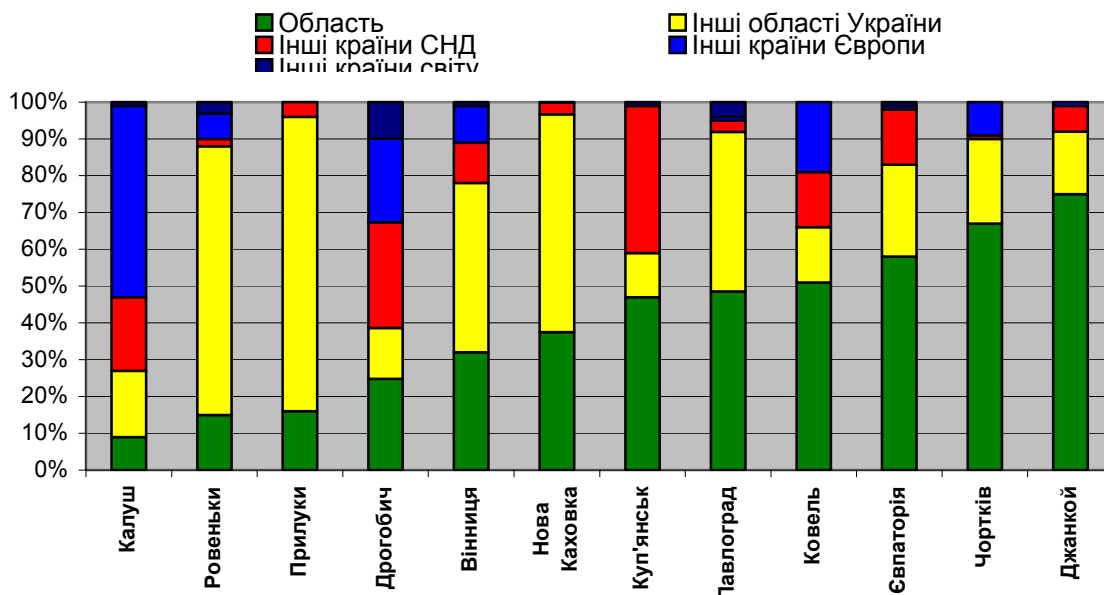

Рис. 3. Ринки збуту місцевої економіки – рівень експортної орієнтації

Для 69 підприємств однією з основних причин розміщення в Новій Каховці є наявність споживачів продукції. Наявність кваліфікованої робочої сили, як головну причину розміщення виробництва, зазначили 38 підприємств. Тридцять сім фірм серед таких причин назвали наявність постачальників сировини і 25 – постачальників комплектуючих.

4. ПИТАННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ ТА ЗАЙНЯТОСТІ

Загальна чисельність працівників з повним робочим днем на всіх підприємствах, що брали участь в обстеженні, становить у 2007 році 3016 чоловік. П'ять років тому на цих підприємствах разом працювало 2313 працівників, а торік – 2953. Кілька великих роботодавців скоротили виробництво й втратили сотні робочих місць, але у той самий час створювалися нові робочі місця у секторі малого бізнесу.

Респонденти оптимістично дивляться в майбутнє: на їхнє переконання, негативні тенденції зайнятості в попередні роки зміняться, і в наступному році вони додатково працевлаштують близько 300 людей (збільшення на 9,4 %). Відповідаючи на запитання про нові інвестиції, учасники опитування повідомили, що протягом наступних двох років планують створити близько 300 нових робочих місць. Середня чисельність працівників на обстежених підприємствах становить 37 у 2007 році проти 28 у 2002 р. Тенденція наступного року – підвищення до 40.

Жінки складають 34,2 відсотка працівників у вибірці, що логічно з огляду на різні за характером виробництва підприємства складають дану вибірку. Хоча до вибірки не потрапили важливі роботодавці для жінок – сфери освіти й охорони здоров'я їх питома вага досить висока. Частка працівників з вищою освітою сягнула в поточному році досить високого рівня 15 відсотків, однак наслідком цього позитивного явища не стало аналогічне зростання зайнятості в науково-дослідній роботі. Підрозділи досліджень і розробок функціонують лише на 5 підприємствах.

Задоволення роботодавців якістю свого персоналу знаходиться на високому рівні. У цілому, за словами респондентів, 11 відсотків працівників є відмінними, 66 відсотків – добрими, 22 відсотки – задовільними і лише один відсоток – поганими.

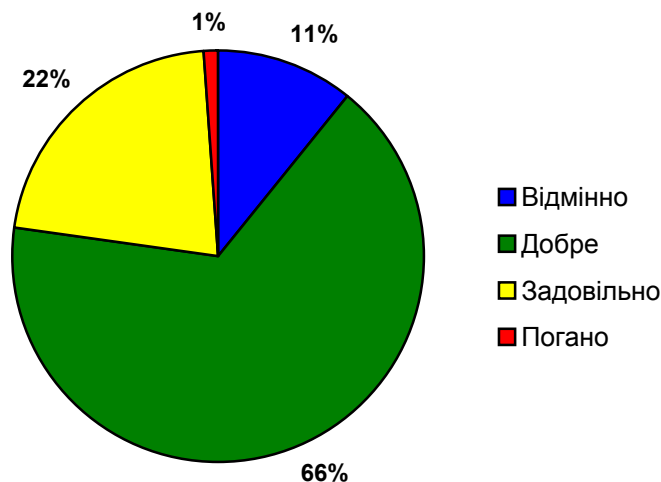
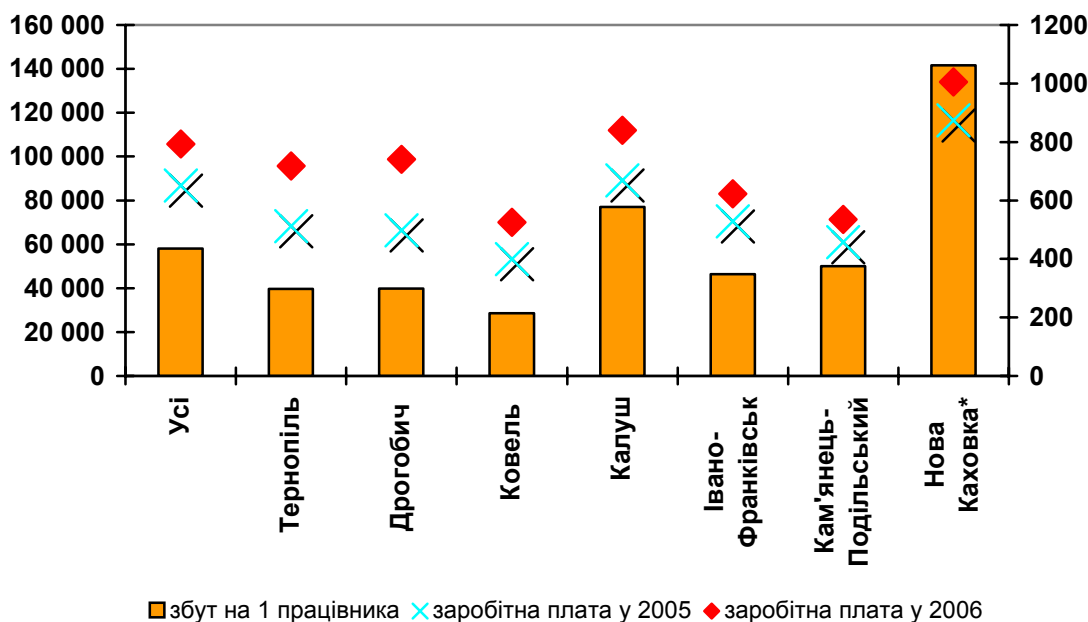

Рис. 4. Якість робочої сили

Середньомісячна фактична заробітна плата на обстежених підприємствах становить 1001 грн. (у 2006 р. – 869 грн.). Найнижчими є середньомісячні заробітки на малих і середніх підприємствах. Загалом диференціація заробітної плати в місцевій економіці відбувається в діапазоні від 400 грн. до 2600 грн. на місяць.

Нестача кваліфікованої робочої сили стає дедалі більшою проблемою. Її вже сьогодні відчувають 38 підприємств з опитаних, а 6 очікують виникнення кадрових труднощів у майбутньому.

* дані по місту Нова Каховка за 2006, 2007 роки (решта міст - за 2005, 2006 роки)

Рис. 5. Заробітна плата та збут

Найчастіше згадували брак чи потенційний брак працівників технічних професій, як з вищою освітою (інженери-енергетики, інженери-конструктори, інженери-технологи, інженери-будівельники, менеджери, маркетологи), так і висококваліфікованих професіоналів (оператор верстатів з програмним керуванням; свердлувальники,

верстатники широкого профілю, слюсарі-ремонтники, електрогазозварювальники, токарі, фрезирувальники, електрики, а також висококваліфіковані друкарі, продавці, повари, бармени, офіціанти).

5. НЕРУХОМІСТЬ

У цьому питанні ситуація у Новій Каховці має як позитивні, так і негативні тенденції (див. рис. 6). Як правило, підприємства є власниками будівель, в яких вони розміщені, і мають право на користування землею. Негативним є те, що лише 27 з 82 підприємств мають достатні площі для розширення. У той же час дослідження виявили значний потенціал не задіяних виробничих площ, які належать великим промисловим підприємствам і вони потенційно готові надати їх в оренду або продати частину своїх приміщень. Це відкриває значні перспективи для суб'єктів малого підприємництва щодо власного розвитку і розширення виробництва.

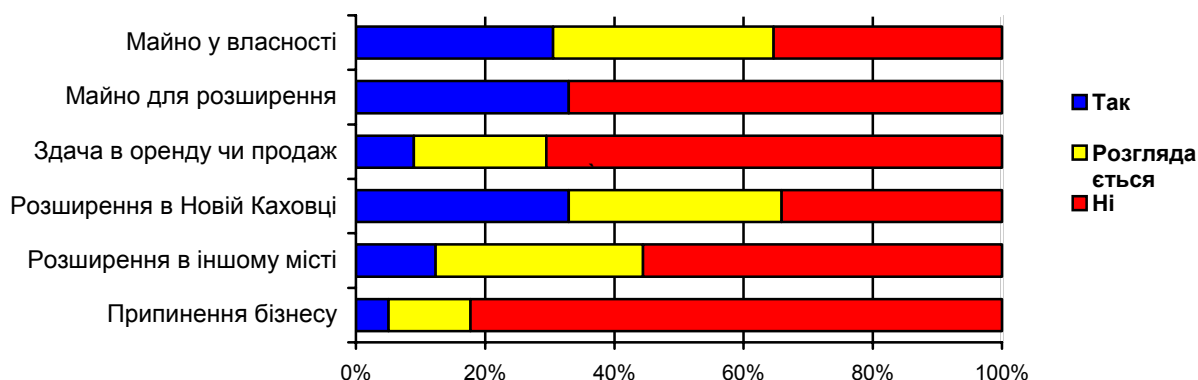

Рис. 6. Інформація про нерухомість і можливості для розширення

У Новій Каховці, схоже, існує не надто високий потенціал для розширення бізнесу – 27 компаній планують розширювати виробництво і 27 – розглядають таку можливість. Десять компаній планують розширювати власну діяльність на інші адміністративно-територіальні одиниці не скорочуючи виробництво у Новій Каховці. Розширення виробництва вони планують здійснювати в містах Херсон, Каховка, Генічеськ, а також в інших містах Херсонської області і АР Крим.

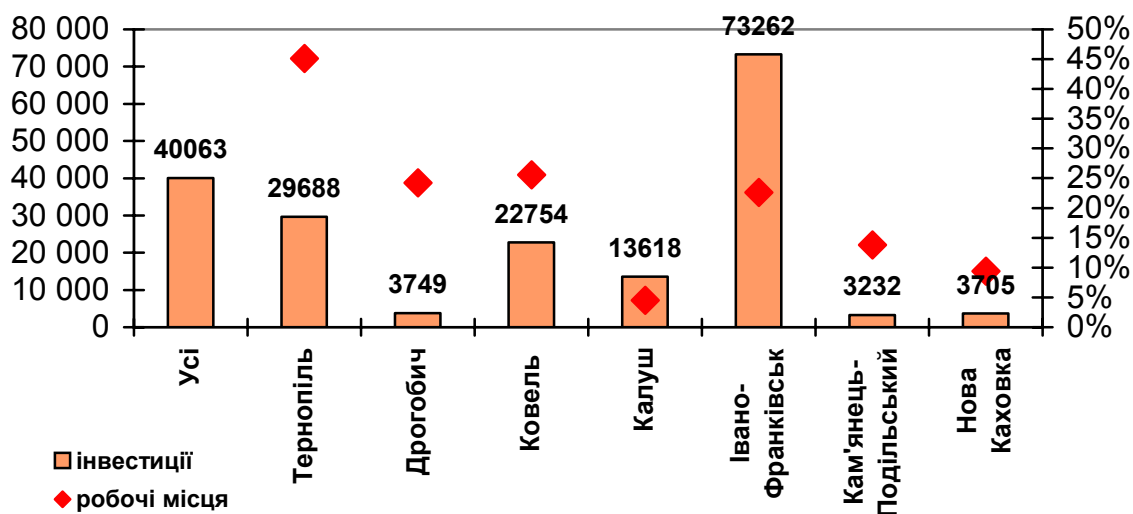

Рис. 7. Інвестиції на одного працівника і створені нові робочі місця

Лише чотири підприємства вирішили припинити свою діяльність у місті та перенести її на іншу територію і 10 розглядають таку можливість. Головними з названих причин такого кроку є невдоволення місцевим бізнес-кліматом, поганими послугами органів місцевого самоврядування, а також відсутність землі для розширення і зміна ринкової кон'юнктури.

Нинішній стан будівель та рівень технологій не видається найкращим, тому багато компаній планує здійснення суттєвих інвестицій у вдосконалення потужностей (див. рис. 7). Двадцять сім підприємств планують модернізацію або вдосконалення існуючих споруд та/або технологій, здебільшого на постійній основі чи протягом цього й кількох наступних років.

Планується вкласти 11,2 млн. грн. і створити понад 300 нових робочих місць. Якщо ці цифри виявляться реальними, це, безперечно, допоможе зростанню місцевої економіки. Обсяг планованих інвестицій є досить великим, а очікувана кількість новостворених робочих місць – дуже не значна. Найбільша частка планованих нових робочих місць та інвестицій припадає на виробничий сектор місцевої економіки.

6. Послуги, що надаються органами місцевої влади

Респондентам було запропоновано оцінити десять видів муніципальних послуг за шкалою від 1 до 4 (1 = відмінно, 4 = незадовільно). У середньому ці послуги отримали оцінку 3,02 що відповідає загальній середній оцінці інших міст, але рейтинг послуг відрізняється (див. рис. 8, де праві стовпчики – середні значення інших міст). Досить низький рівень задоволення висловлено житловим будівництвом (3,62), утриманням доріг (3,33), збиранням і вивезенням сміття (3,07), охороною правопорядку (3,05). Саме ці види послуг у місті надаються на дуже низькому рівні.

Досить схожою є ситуація і в інших містах.

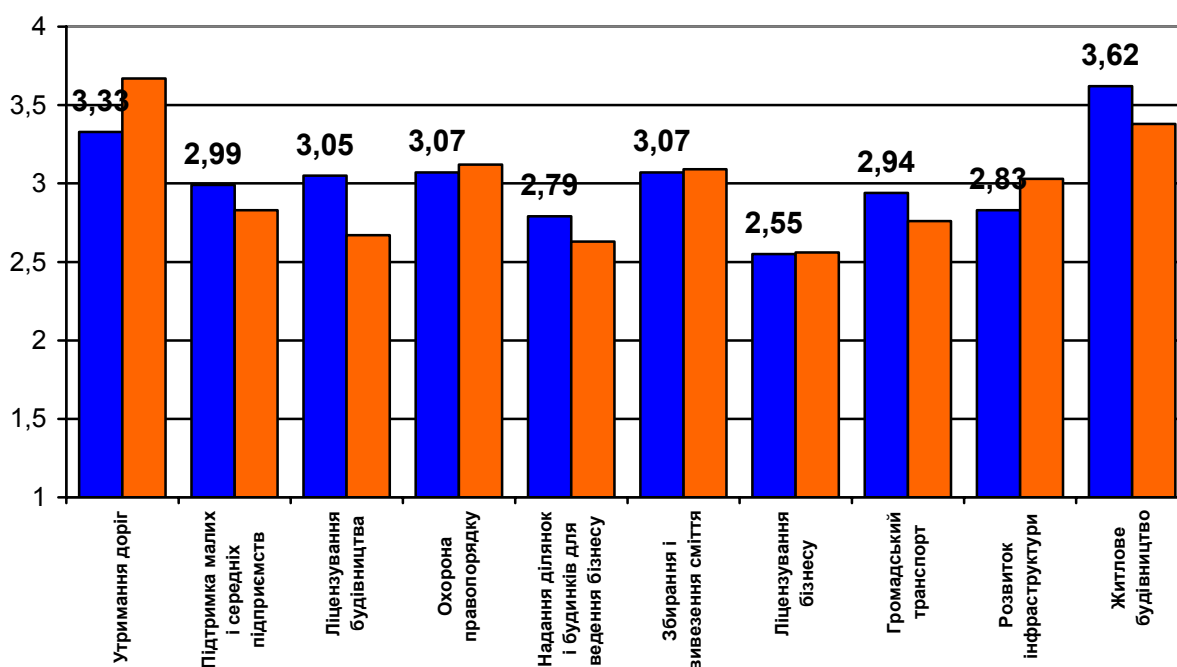

Рис. 8. Послуги органів влади

На думку респондентів, місто в першу чергу має: «покращити стан доріг; спростити дозвільний механізм надання ділянок та ведення бізнесу, конкурси проводити чесно та відкрито на придбання певної ділянки; організувати спілкування влади з бізнесом; підтримувати малий і середній бізнес; створити реєстр вільних земель для подальшого виставлення на аукціон; розвивати інфраструктуру; покращувати охорону правопорядку; модернізувати систему збирання сміття».

Вивчення думки підприємців – Нова Каховка

Підприємства також запитували про послуги, які мають надаватися міською владою (зокрема підрозділом з економічного розвитку) представникам бізнесу Нової Каховки. Як демонструє рис. 9, підприємства активно підтримують всі з запропонованих послуг. Найбільшою популярністю серед респондентів користувалися ідеї надання допомоги міста в створення центрів сприяння бізнесу, розвитку робочої сили, надання переваги місцевим фірмам і їх фінансової підтримки, активного залучення інвестицій.

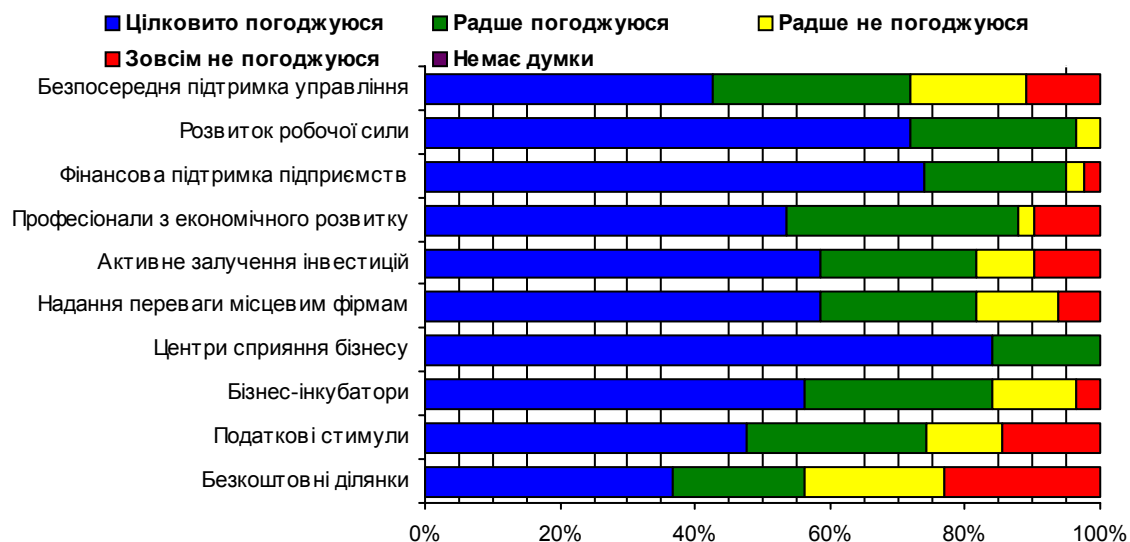

Рис. 9. Послуги підрозділу з економічного розвитку

Проте на відміну від компаній в інших країнах Східної Європи, респонденти меншою мірою підтримують ідею надання міською владою за символічну ціну приватним підприємствам вільних ділянок, які забезпечені інфраструктурою.

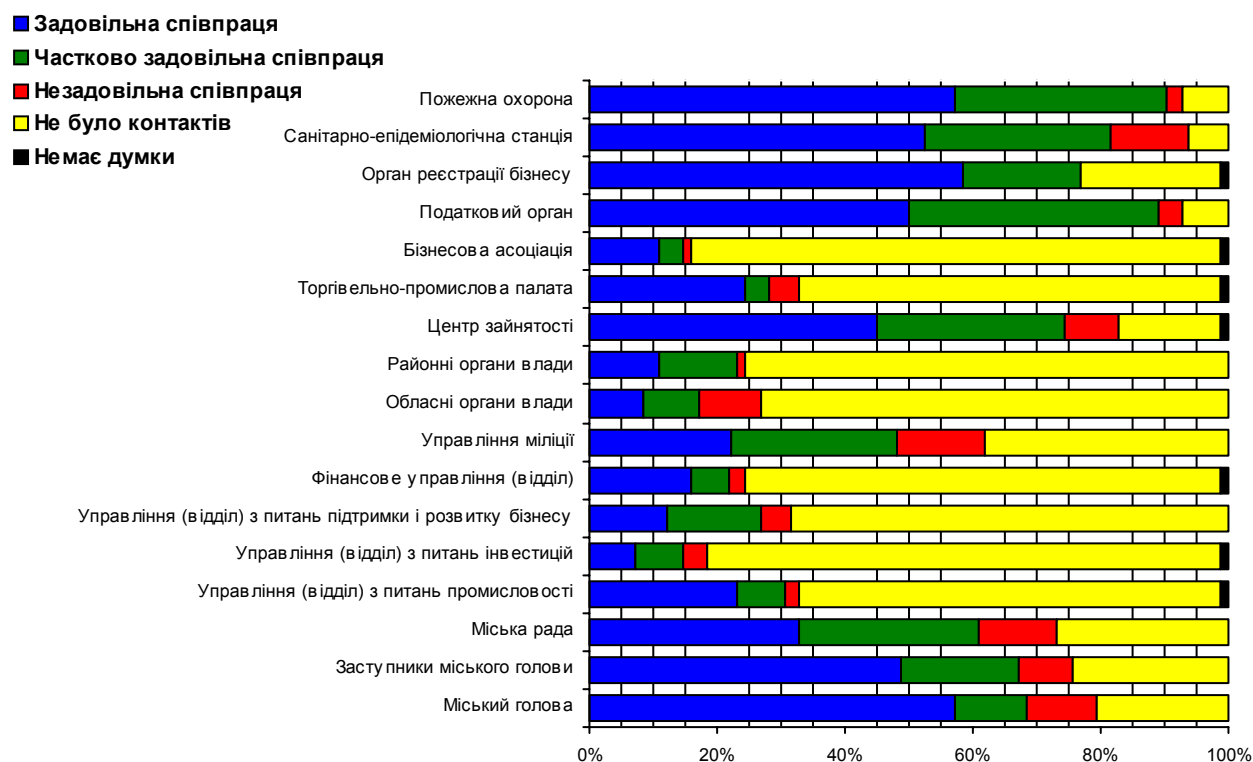

Рис. 10. Контакти з органами влади та управління

Підприємства-респонденти оцінили контакти з владними структурами та посадовцями. Рівень отриманих результатів є середнім, як це видно з рис. 10. Міський

голова, орган реєстрації бізнесу, податковий орган, пожежна охорона та санітарно-епідеміологічна станція були тими інститутами, що отримали позитивні середні оцінки. Респонденти не мали численних контактів з підрозділом з питань підтримки і розвитку бізнесу, промисловим та інвестиційним підрозділами, районними та обласними органами влади. Управління міліції та міська рада сприймаються як установи, з якими найважче мати справи.

Численні коментарі менеджерів можна об'єднати в одне речення: надто високий рівень бюрократизму, брак компетентності, забагато зайвої звітності, тривалі процедури, через які марнується час, невідповідне ставлення з боку цих установ до підприємства як до клієнта (та платника податків), недосконале законодавство.

7. КРИТИЧНІ ПИТАННЯ

Респонденти дали такі відповіді на запитання щодо трьох найбільш важливих напрямків, які мають бути відображені в стратегічному плані (див. рис. 12):

- Розвиток малих і середніх підприємств – 49 % респондентів (логічно, що найбільш активно це питання підтримали представники малого бізнесу);
- Будівництво житла -45 % респондентів;
- Залучення прямих іноземних інвестицій – 41 % респондентів з усіх секторів;
- Розвиток туризму - 33 % респондентів;
- Комунальна інфраструктура – 32 % респондентів;
- Підготовка та перепідготовка робочої сили – 22 % респондентів;
- Інфраструктура для бізнесу – 22 % респондентів).

Найрідше згадувалися наукові дослідження і розробки та транспорт.

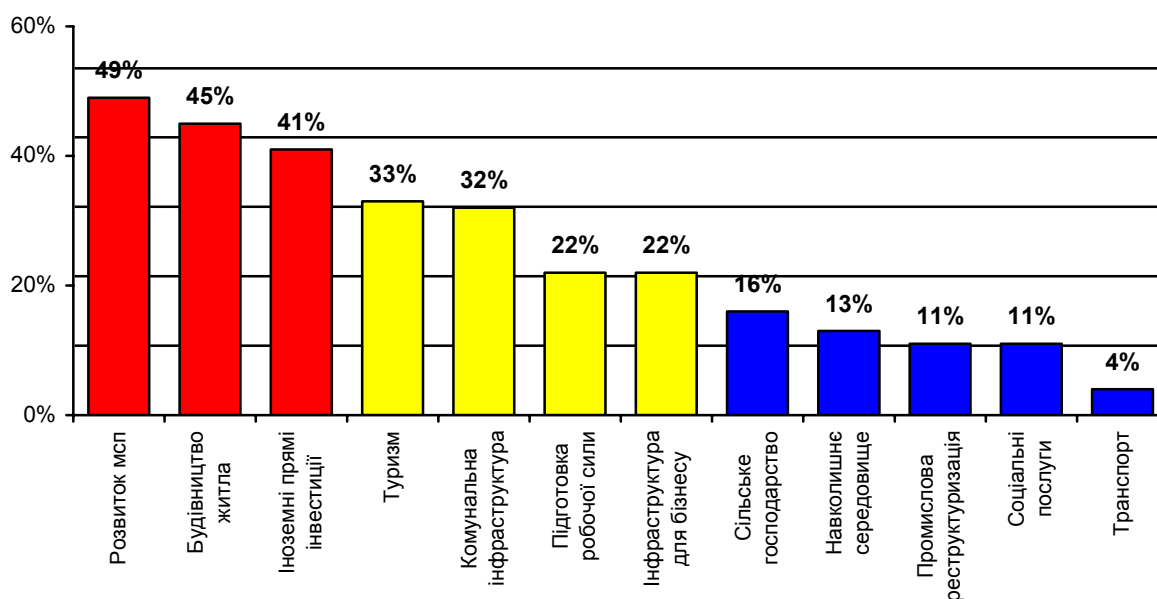

Рис. 11. Критичні питання

Респонденти з міста Таврійськ дали такі відповіді на запитання щодо трьох критичних питань:

- Розвиток малих і середніх підприємств – 52 % респондентів;
- Залучення прямих іноземних інвестицій – 52 % респондентів;
- Будівництво житла -48 % респондентів;
- Комунальна інфраструктура - 48 % респондентів.

Респонденти з міста Нової Каховки дали такі відповіді на запитання щодо трьох критичних питань:

- Розвиток малих і середніх підприємств – 48 % респондентів;
- Будівництво житла – 44 % респондентів;
- Залучення прямих іноземних інвестицій – 38 % респондентів.

8. ЗАГАЛЬНІ ВРАЖЕННЯ

Респондентам запропонували висловити свої загальні враження про органи влади на території Новокаховської міської ради. Відповіді на це запитання також віддзеркалюють загальне відчуття, що міській владі слід працювати краще. Загалом 10 респондентів оцінили якість місцевої влади як відмінну і 40 відгукнулися про неї як про добру. Новокаховське самоврядування також отримало 20 оцінок «задовільно» і 8 – «погано».

Також було запропоновано висловити думку про місцевий бізнес-клімат. Цього разу оцінки були менш позитивними. П'ять респондентів назвали територію Новокаховської міської ради відмінним місцем для ведення бізнесу, 41 оцінили місцевий бізнес-клімат як добрий, і 32 поставили оцінку «задовільно». Загалом подібні оцінки є характерними для міст Східної Європи з хорошими умовами для бізнесу та поганою співпрацею між публічним та приватним секторами.

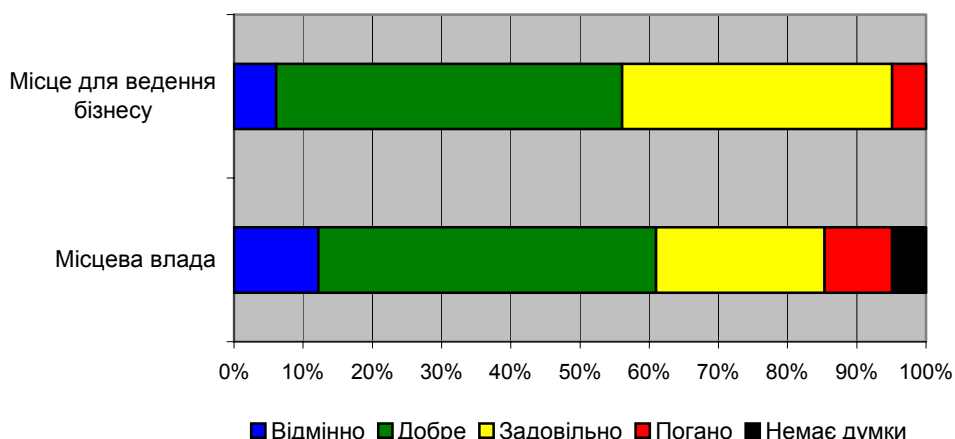

Рис. 12. Загальна оцінка діяльності місцевої влади

Якщо розглядати оцінку діяльності органів місцевого самоврядування окремо у містах Таврійськ і Нова Каховка можна констатувати що у місті Таврійськ представники бізнесу мають кращі враження про діяльність місцевої влади. На рис. 13 показані результати оцінки діяльності влади у місті Нова Каховка.

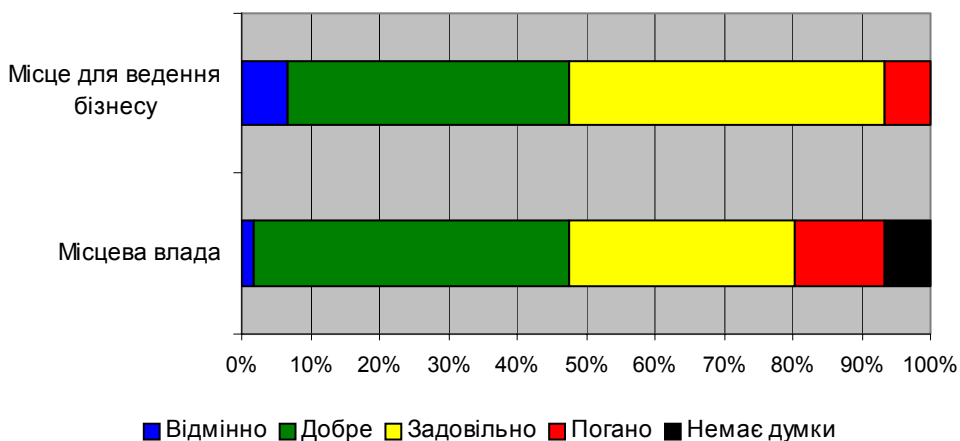

Рис. 13. Загальна оцінка діяльності місцевої влади (Окремо по місту Нова Каховка)

Позитивними прикладами елементів бізнес-клімату на території Новокаховської міської ради, відзначеними респондентами, як правило, були наступні:

- Вигідне географічне розташування міста (місто на перетині трьох доріг);
- Сприятливі природно-кліматичні і земельні ресурси;
- У місті розвивається бізнес. Влада стала доступною для людей;
- Розвиток туризму;
- Створені сприятливі умови щодо розвитку банківської діяльності;
- В цілому лояльне відношення до розвитку бізнесу в місті;
- Молоде і перспективне місто.

До негативних чинників респонденти відносять:

- Нестабільна політична ситуація, недосконала законодавча база;
- Відсутність довіри до влади;
- Міська влада повинна мати конкретну програму по створенню робочих місць (особливо для молоді) у сфері втрощництва;
- Низький рівень розвитку промислових підприємств;
- Корумпованість у владних структурах, бюрократизм, хабарництво;
- Велика і нечесна конкуренція. Скупчення торгових підприємств в одному місці з однорідним асортиментом товарів знищує підприємців;
- Низькі доходи і платоспроможність населення міста;
- Погано розвинута структура підтримки малого бізнесу.

V. УЗАГАЛЬНЕНИЙ ВИСНОВОК

Цей звіт про результати опитування підприємців відображає узагальнені думки бізнесової спільноти Нової Каховки. Їхнє спільне ставлення до міської влади значною мірою визначатиме, яким буде економічне майбутнє міста – зростання, застій чи занепад. Звіт допоможе Експертному Комітету з економічного розвитку в його роботі і буде корисним для міської влади в роботі над підтримкою та поліпшенням бізнесового клімату в місті.

Проект «Економічний розвиток міст» висловлює вдячність усім представникам підприємств, котрі поділилися своїми думками та надали корисну інформацію Експертному Комітету, а також усім хто присвятив свій час проведенню опитування.